

tagok 64 ivnyi kiadványban részesültek, a melyekhez 14 könyomatú tábla volt csatolva. A tagok száma az év folytán 52-vel emelkedett, úgy hogy jelenleg a társulatnak 26 alapító és 362 rendes tagja van. Az elmúlt év folytán 12-en tettek alapítványt, a melylyel a társulat alapítókéjét 1500 frttal növelték. Az évi bevételek összege 4023 frt., a kiadások összege 3724 frt. volt és ennél fogva az év 298 frt. pénztári maradvékkal záródott le. A társulat szellemi szükségleteinek fedezésére az összes direkt bruttó bevételekből 66 százalékot, az összes adminisztráció költségeire pedig 34 százalékot fordítottak. A társulat alapítókéje 1884. év végén kevéssel haladta meg a 6500 frtot.

A közgyűlés napirendje rövid levén, befejezésül Dr. S t a u b M ó r i c z »A Zsilvölgy aquitankori flórájáról« tartott előadást, melyben több évi tanulmányainak eredményeit ismertette. Kiemelte, hogy a zsilvölgyi szentelepek korát Dr. H o f m a n n K á r o l y már tizenöt évvel ezelőtt eldöntötte a részletes vizsgálatai közben gyűjtött állati maradványok alapján s határozottan kimutatta, hogy ama rétegek a felső oligo-

czén-korba sorozandók. A növényi maradvékokat H e e r O s w a l d határozta meg, de ő az akkori anyag alapján még csak 29 fajt sorolt fel, a melyek kor tekintetében tökéletesen megegyeztek Hofmann eredményeivel. S t a u b a földtani intézetben 15 év óta összegyűlt zsilvölgyi anyagot mind átvizsgálta, s már 91 növényfajt volt képes kimutatni, a melyek 29 növénycsaládba sorakoznak. Ily gazdag anyag alapján Staub már sokkal világosabb képet adhatott a zsilvölgyi flóráról mint Heer s e tanulmányainak eredményeit ezúttal ismertette meg nagyobb általános vonásokban, bemutatván egyszersmind a Zsilvölgy aquitankori ideális tájképét is, melyet tagtársaink a szerzőnek Társulatunk természettudományi estélyén tartott előadásából már ismernek. A zsilvölgyi növények élő rokonai legnagyobbbrészt megtalálhatók a forró égöv alatt, s a mai kutatások elég támaszpontot nyújtanak annak a kimondására, hogy Magyarországon a felső oligocén-korban (melynek az aquitániai emelet a legifjabb tagja) trópusi növénytenyészet s ennél fogva 20—21° C. évi középhőmérsékletű trópusi éghajlat uralkodott.

TÁRSULATI ÜGYEK.

Fegyzőkönyvi kivonatok a társulat üléseiről.

XVI—XVII. SZAKÜLÉS.

1885. jan. 14-ikén és febr. 18-ikán.

Elnök: SZILY KÁLMÁN.

38. Dr. K i s s K á r o l y »Előadáshoz való kísérletek nitrogliczerinnel« czímen előadta ez anyag felfedezésének történetét, megismertette készítése módját, fizikai és chemiai tulajdonságait, robbanásának feltételeit; vázolta a felrobbanása alkalmával szabaddá levő gázok mennyiségét és romboló erejét, alkalmas mutatóanyagokkal világosítva meg az elmondottakat. (Bővebben l. a 115-ik lapon.)

39. Dr. T ö r ö k A u r é l »A tetoválásról és elterjedéséről« tartott előadást. Megmagyarázva a tetoválás szó jelentőségét, előadja véghezvitelének különböző módjait, a mint azok az egyes népeknél szokásban vannak; elmondja a művelet eredetét, jelentőségét és végre elterjedését a civilizált és vad népek között. Előadását számos képpel és fotográfiával illusztrálta. (Bővebben közöljük.)

40. Dr. K i s s K á r o l y referáló előadást tartott »Az üvegekészítésről és az üveg-fúvásról«. Bevezetéképen hivatkozva a mesére, mely az üvegnek fenicizai kereskedőtől való véletlen feltalálását híreszteli, kimutatja ennek alaptalanságát és kifejezi, hogy az üvegnek feltalálását homály fedi; áttér azután az üvegekészítés módjaira a régiebb és újabb időkben, jellemzi az egyes üvegfajtákat és előadja a módokat, melyek segítségével a táblaüveget, a palaczkokat, poharakat stb. készítették régen, és készítik jelenleg. Bemutatja az üvegcsövek készítését és a chemiai meg a fizikai laboratóriumokban való alkalmazásukat, nevezetesen a különféle tudományos czélra szolgáló üvegeszközök készítése módját. (Bővebben közöljük.)

Előirányzat a Forgó Tőke számlájára.

A bevétel címe	Bevétel volt		Elő-irányzat		A kiadások címei	Kiadás volt		Elő-irányzat	
	1884-ben		1885-re			1884-ben		1885-re	
	frt.	kr.	frt.	kr.		frt.	kr.	frt.	kr.
1. Pénztári maradék 1884. végén	3759	98	3759	98	1. Term. tud. Közlönyre	7618	03	8000	—
2. Alapítványi kamatok	3582	85	3700	—	2. Népszerű és ciklus-előadásokra	1638	23	2200	—
3. Oklevelek díja	734	—	600	—	3. Könyvtár	2000	87	2000	—
4. Tagok évdíjai	15232	—	14800	—	4. Oklevelek kiállítása	137	90	200	—
5. Évdíjhátrálékok	630	—	500	—	5. Kisebb nyomtatványok	323	50	350	—
6. Előre befizetett tagdíjak	714	25	500	—	6. Irodai költség	132	16	200	—
7. Eladott kiadványok	2752	23	2300	—	7. Postaköltség	268	76	350	—
8. Vegyesek	65	38	—	—	8. Szállásbér	1675	94	1681	76
Összes bevétel	—	—	26159	98	9. Bútorok és eszközök	84	30	270	—
Levonva a bevételből a kiadást	—	—	25981	76	10. Fűtés, világítás	327	70	400	—
Marad bevételi többletnek 1885. végén	—	—	178	22	11. Vegyes kiadások	210	60	250	—
					12. Tiszti díjazás	3318	51	4250	—
					13. Szolgafizetés	1080	—	1180	—
					14. Rendkívüli kiadás	1215	78	1250	—
					15. Pályakérésre	—	—	300	—
					16. Átirás az alaptörvényhez	2000	—	2000	—
					17. Az évi bevételből 5% az alapítványhoz iratik	1185	—	1100	—
					Összes kiadás	—	—	25981	76

A Forgó Tőke pénztári kimutatása

1885. évi február végén.

Megnevezés	1884		1885		Megnevezés	1884		1885	
	frt.	kr.	frt.	kr.		frt.	kr.	frt.	kr.
Bevétel.					Kiadás.				
Pénztári maradék a megelőző évről	3866	55	3759	98	Alapítványul íratott	2000	—	2000	—
Alapítványi és takarékpénztári kamatok	26	19	—	—	Természettud. Közlöny	1736	46	1964	70
Oklevelek díja	172	—	138	—	Népszerű előadások	191	—	5	—
Helybeli tagdíj a folyó évre	2700	—	2665	—	Füzetes Vállalat	17	10	87	40
Vidéki tagdíj a folyó évre	2367	50	2353	50	Könyvtár	154	11	154	95
Tagdíjhátrálékok	226	50	345	—	Oklevelek kiállítása	40	20	29	40
Előrefizetett tagdíjak	36	—	30	—	Kisebb nyomtatványok	63	55	63	80
Eladott kiadványok	256	40	236	46	Irodai költség	29	85	9	30
Füzetes Vállalat	413	82	602	95	Házbér	418	50	420	44
Összesen	10064	96	10130	89	Butorok és eszközök	55	80	—	—
					Fűtés világítás	141	97	109	65
					Postaköltség	—	—	25	—
					Vegyes	122	50	132	—
					Tiszti díjazás	1125	79	1188	93
					Szolgák fizetése	190	—	190	—
					Rendkívüli kiadás	58	50	10	—
					Pályakérés	—	—	300	—
					Összesen	6345	33	6690	57

LEUTNER KÁROLY s. k., pénztáros.

A KIR. MAGYAR
TERMÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSULAT
 RÉSZÉRE TETT ALAPÍTVÁNYOK
ÖSSZEGE ÉS ELHELYEZÉSE

1884 DECEMBER 31-ikén.

	Kész- pénzben frt. kr.	Érték- papirban frt. kr.	Kötelez- vényben frt. kr.
† GRÓF ANDRÁSSY GYÖRGY, 1846	105.—	—.—	—.—
DR. ANTAL GÉZA, Bpest 1882 (1871)*	100.—	—.—	—.—
BALLA PÁL, Ujvidék 1883 (1879)	60.—	—.—	—.—
DR. BALOGH KÁLMÁN, Budapest 1874 (1860)	200.—	—.—	—.—
BARONYI testvérek, Budapest 1880	—.—	100.—	—.—
GRÓF BATTYÁNY GÉZÁNÉ, Polgárdi 1879	60.—	—.—	—.—
ÖZV. GRÓF BATTYÁNY LAJOSNÉ, Dáka 1879	60.—	—.—	—.—
BÉKÉSI GYULA, Debreczen 1873 (1871)	60.—	—.—	—.—
† DR. BENE FERENCZ, 1858	210.—	—.—	—.—
DR. BENE RUDOLF, Budapest 1874 (1847)	—.—	100.—	—.—
† BENEDEK JÓZSEF (hagyaték, kamataival) 1867	79.22	—.—	—.—
BLATHY EDE, München 1874 (1872).	60.—	—.—	—.—
BUDAPESTI REF. FŐGYMNÁSIUMI IFJUSÁG ÖNKÉPZŐ TÁRSULATA, 1883	100.—	—.—	—.—
† DR. BUGÁT PÁL (pályadíjakra) 1864 (1841)	2000.—	—.—	—.—
BUGÁT gyűjtése SCHUSTER JÁNOS nevére, 1847	2566.02	—.—	—.—
BULLA THEOFIL, Zircz 1867	60.—	—.—	—.—
DR. CSÁSZÁR KÁROLY, Budapest 1875 (1865)	100.—	—.—	—.—
† DR. CSAUSZ MÁRTON, 1857	180.—	—.—	—.—
† CSENGERY ANTAL, 1873 (1853)	—.—	100.—	—.—
† CZAPKAI JÓZSEF, Budapest 1869	200.—	—.—	—.—
† CZINDERY LÁSZLÓ, 1846	105.—	—.—	—.—
CZÓGLER ALAJOS, Szeged 1882 (1879)	60.—	—.—	—.—
DÁVID VILMOS, Bpest 1882 (1871)	100.—	—.—	—.—
DOMANICZKY ISTVÁN, Budapest 1873 (1869)	—.—	105.—	—.—
† EGRESY REZSŐ, 1872 (1861)	—.—	525.—	—.—
BÁRÓ EÖTVÖS LORÁND, Budapest 1874 (1869).	200.—	—.—	—.—
ESZTERHÁZY-HERCZEGI KÖNYVTÁR, Kismarton 1882	60.—	—.—	—.—
GRÓF FESTETICS PÁL, Budapest 1875	200.—	—.—	—.—
DR. FODOR JÓZSEF, Budapest 1880 (1869)	100.—	—.—	—.—
GERANDO ATTILA, Páris 1880 (1873)	60.—	—.—	—.—
GSCHWIND MIHÁLY, Budapest 1868	100.—	—.—	—.—
† GUBICZ ANDRÁS, 1875	—.—	100.—	—.—
DR. GYÖMÖREY VINCZE. Sümegh 1875 (1869)	—.—	100.—	—.—
GRÓF HADIK BÉLÁNÉ, Pálóc 1876	200.—	—.—	—.—
† HÁM JÁNOS, 1847	210.—	—.—	—.—
HAMALIÁR KÁROLY, R.-Szombat 1873 (1867)	69.—	—.—	—.—
† HAMMERSCHMIDT FERENCZ, 1846	105.—	—.—	—.—
HANUSZ ISTVÁN, Kecskemét 1878 (1869)	60.—	—.—	—.—
DR. HARTI ALAJOS, Budapest 1884 (1860)	100.—	—.—	—.—
DR. HAYNAID LAJOS, Kalocsa 1864	—.—	525.—	—.—
HAZAI ELSŐ TAKARÉKPÉNZTÁR 1871—73 és 1881—1882	700.—	—.—	—.—
† HETÉNYI MIHÁLY, 1876 (1871)	500.—	—.—	—.—
HOHENAUER IGNÁCZ, Kassa 1877 (1868)	100.—	—.—	—.—
DR. HÖGYES ENDRE, Budapest 1877 (1871)	60.—	—.—	—.—
HUNFALVY JÁNOS, Budapest 1880 (1856)	100.—	—.—	—.—
IPOLYI ARNOLD, Besztercebánya 1873 (1868)	60.—	—.—	—.—
JAGICZA LAJCS, Ravasz 1874 (1869)	100.—	—.—	—.—
DR. JEDLIK ÁNYOS, Győr 1873 (1841)	100.—	—.—	—.—

* A zárjelben levő évszám a rendes taggá való megválasztás idejét jelenti.

	Kész- pénzben frt. kr.	Érték- papírban frt. kr.	Kötelez- vényben frt. kr.
JEZSOVICS KÁROLY, Selmeczbánya 1874 (1870).	60.—	—	—
JUHÁSZ NORBERT, Kassa 1884 (1868)	100.—	—	—
KÁLLAY BÉNI, Bécs 1873 (1859)	100.—	—	—
† KARLOVSZKY ZSIGMOND, 1873 (1857)	—	100.—	—
KERESKEDŐ IFJAK EGYESÜLETE, Budapest 1873	—	100.—	—
DR. KÉTLI KÁROLY, Budapest 1881 (1862)	100.—	—	—
KLEIN GYULA, Bpest 1883 (1870)	—	100.—	—
KOLLER FERENCZ, Páhok 1873 (1869)	48.—	—	—
KONKOLY THEGE MIKLÓS, Ó-Gyalla 1874 (1869)	105.—	—	—
† KOPÁCSY JÓZSEF, 1846	60.—	—	—
DR. KORÁNYI FRIGYES, Budapest 1880 (1865)	—	100.—	—
KORIZMICS LÁSZLÓ, Budapest 1860 (1857)	—	—	100.—
† KORNYITZKY MIKSA, 1878 (1876)	—	—	200.—
GRÓF KORNISS EMIL, Budapest 1875 (1870)	—	105.—	—
KOSSUTH LAJOS, Turin 1876	—	105.—	—
DR. KOSUTÁNY TAMÁS, M.-Óvár 1880 (1872)	60.—	—	—
† KOVÁCS ISTVÁN (Nagy-Ajtai) 1869	60.—	—	—
KRIESCH JÁNOS, Budapest 1875 (1863)	100.—	—	—
† KUBINYI ÁGOSTON, 1866	500.—	—	—
KUSSINSZKY ARNOLD, Jászó 1872 (1864)	60.—	—	—
LECHNER LAJOS, Budapest 1876 (1864)	100.—	—	—
LEUTNER KÁROLY, Budapest 1873 (1868)	—	105.—	—
† BÁRÓ LOPRESTI ÁRPÁD, 1870 (1868)	60.—	—	—
DR. MARGÓ TIVADAR, Budapest 1873 (1845)	200.—	—	—
DR. MÉSZÁROS KÁROLY, Budapest 1883 (1869)	100.—	—	—
MICSKEY IMRE, Budapest 1877	—	100.—	—
MICSKEY-SOÓS ANNA, Budapest 1877	—	100.—	—
DR. MIHÁLKOVICS GÉZA, Budapest 1880 (1869)	—	100.—	—
† MIKLOVICS GYÖRGY, 1878 (1868)	100.—	—	—
MIKÓ JÁNOS, Pécsvárad 1883 (1868)	60.—	—	—
MOJSISOVICS VILMOS, Liptó-Szent-Miklós 1882 (1869)	60.—	—	—
† MONTEDEGOI ALBERT FERENCZ, Eger 1869 (1843)	25.—	—	75.—
DR. MÜLLER KÁLMÁN, Budapest 1882 (1879)	100.—	—	—
† GRÓF NÁDASDY FERENCZ, 1846	105.—	—	—
NEY BÉLA, Budapest 1873 (1871)	95.—	—	—
NIKL MIHÁLY, Budapest 1881 (1874)	100.—	—	—
ÓNODY BERTALAN, Budapest 1878 (1873)	—	210.—	—
DR. ORBAY ANTAL, Jászberény 1873 (1857)	48.—	—	—
PALCZER ERNŐ, Nagy-Károly 1874 (1869)	67.50	—	—
PAPP RAGÁNY JÁNOS, Berczel 1883 (1871)	51.—	—	—
DR. PERÉMI GÁBOR, Tolmács 1881 (1875)	70.05	—	—
DR. PEŤHŐ GYULA, Budapest 1876 (1869)	—	100.—	—
BÁRÓ PODMANICZKY FRIGYES, Budapest 1873 (1859)	—	100.—	—
PULSZKY FERENCZ, Budapest 1876 (1872)	100.—	—	—
† PYRKER LÁSZLÓ, 1846	315.—	—	—
RÁBA MIKLÓS, Bolhó 1873 (1871)	60.—	—	—
DR. RÉCZRY IMRE, Budapest 1883	—	100.—	—
† RICHTER ALAJOS, 1846	210.—	—	—
† BÁRÓ RITTERSTEIN ÁGOSTON, 1846	105.—	—	—
† ROCHOS ISTVÁN, 1846 (1841)	105.—	—	—
SÁSKA MIHÁLY, Budapest 1874 (1869)	100.—	—	—
DR. SCHULEK VILMOS, Budapest 1880 (1875)	100.—	—	—
SCHULLER ALAJOS, Budapest 1879 (1868)	—	105.—	—
DR. SCHVARCZ GYULA, Budapest 1864	—	—	300.—
DR. SCHWARTZ OTTÓ, Selmeczbánya 1884 (1871)	60.—	—	—
SEMSEY ANDOR, Budapest 1874	100.—	—	—
† SCITOVSZKY JÁNOS, 1864	500.—	—	—
† SIMON ELEK, 1869	—	105.—	—
SIMONYI ANTAL, UJHÁZI LÁSZLÓ nevére 1869 (1862)	—	—	200.—
† BÁRÓ SINA SIMON, 1856	525.—	—	—
SÍPOS PÁL, Szikszó 1881 (1869)	60.—	—	—

	Kész- pénzben frt. kr.	Érték- papírban frt. kr.	Kötelez- vényben frt. kr.
DR. SOMOGYI KÁROLY a Szegedi Somogyi-könyvtár névére 1878.	200.—	— —	— —
SOMOGYI RUDOLF, Budapest 1873 (1860)	— —	100.—	— —
SOMSSICH PÁL, Budapest 1884	100.—	— —	— —
FARKASDI SÖRÖS LUIZA, Budapest 1884 (1876)	— —	— —	100.—
DR. SZABÓ JÓZSEF, Budapest 1877 (1848)	— —	105.—	— —
SZANDTNER HENRIK, Pusztá-Túzok 1873 (1870)	60.—	— —	— —
† SZANISZLÓ FERENCZ, 1845	52.50	— —	— —
DR. SZELÉNYI (STESZEL) LAJOS, Tápió-Szele 1873 (1869)	100.—	— —	— —
SZENTANDRÁSSY LAJOS, Eperjes 1877	60.—	— —	— —
† SZIGLI GÁBOR, 1846.	105.—	— —	— —
SZILY KÁLMÁN, Budapest 1873 (1860)	— —	210.—	— —
SZILY LÁSZLÓ, Szt.-Mártonban 1884	60.—	— —	— —
† SZÓNYI PÁL, 1878 (1846)	— —	— —	200.—
SZÜTS ISTVÁN, Dergecs 1875 (1869).	60.—	— —	— —
† TAKÁCS JÁNOS, 1880 (1846)	100.—	— —	— —
M. K. TENGHERÉSZETI HATÓSÁG, Fiume 1875	100.—	— —	— —
DR. THAN KÁROLY, Budapest 1874 (1859)	— —	200.—	— —
DR. THANHOFFER LAJOS, Budapest 1877 (1868)	100.—	— —	— —
† THURZÓ GÁBOR, 1873 (1872)	— —	— —	60.—
TOMORY ANASZTÁZ, Budapest 1858	105.—	— —	— —
VÁLYA MIKLÓS, Budapest 1883 (1876)	— —	100.—	— —
DR. VÁSÁRHELYI IMRE, Szomor 1878 (1862)	— —	100.—	— —
DR. VIDÉKY FERENCZ, Budapest 1883 (1870)	75.—	— —	25.—
VIRÁGH ELEK, Nagyvárud 1877 (1868)	60.—	— —	— —
DR. WAGNER JÁNOS, Budapest 1873 (1870).	— —	105.—	— —
† WAGNER PÁL, 1882.	— —	100.—	— —
DR. WARTHA VINCZE, Budapest 1876 (1868)	— —	100.—	— —
YBL MIKLÓS, Budapest 1873	100.—	— —	— —
† ZSIVORA GYÖRGY, 1874.	100.—	— —	— —
A K. M. TERMÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSULAT saját alapítv. :			
a) A „Népszerű előadások“ jövedelme 1866-ban	300.—	— —	— —
b) A Bugát-Schuster alapítványkamatai (1868—1873)	1417.75	— —	— —
c) A Könyvkiadó Vállalat jövedelme (1872—1884)	13204.01	— —	— —
d) Dr. Kátai Gábor volt titkár emlékére 1878	200.—	— —	— —
e) Tőkésítés az 1878—1884-ik é. pénztári maradékból	16360.35	— —	— —
Összesen	47703.40	4510.—	1260.—

A készpénzben befolyt alapítványokból 46637 frt. 46 krért esetről esetre értékpapírok vásároltattak, valamint az időközben kihűzött értékpapírok beváltási ára is megint értékpapírokba lőn fektetve. Az ekként apránként összevásárolt értékpapírok névleges értéke 56910 frtot tesz. És így az alapítványok 1884. decz. 31-ikén következőleg vannak elhelyezve:

1065.94   61420.—   1260.—

Budapest 1884, december 31-ikén.

FODOR JÓZSEF, *titkár.*

LEUTNER KÁROLY, *pénztáros.*

LEVÉLSZEKRÉNY.

— FELHÍVÁS. A keszthelyi m. kir. gazdasági tanintézet az idei országos kiállítás alkalmára nagyobb szabású, a tanintézet történeti fejlődését is felkaroló évkönyvet bocsát ki. E kiadvány becsét nagy mértékben emelné és az érdeklődést iránta felette fokozná, ha mindazok nevei benne lennének, a kik Keszthelyen végezték tanulmányaikat.

Ez oknál fogva a keszthelyi gazdasági

intézet igazgatósága felkéri mindazokat, akik a régi »Georgicon«-ban, vagy a jelenleg fenálló tanintézetben, avagy az 1874-ig fennállott földmives-iskolában végezték tanulmányaikat, hogy *írtózkodásuk helyét, alkalmazásukat, vagy társadalmi állásukat, továbbá az évet, melyben tanulmányaikat végezték,* vele levelező lapon lehető rövid idő alatt közölni szíveskedjenek.

KÉRDÉSEK.

(10.) Szobámban töltő kályhát használván erősebb és húzamosabb tüzelés következteben a levegő nagyon kiszárad. Ezt a hályha tetején alkalmazott edénybe öntött víznek elpárolgatásával mérséklek, és szobámban sok cseresep virágot tartok. Hogy a szobai levegő nedvességét szabályozhassam, szükségem volna egy nedvességi mérőre. Mely szerkezetű műszer volna erre legalkalmasabb és a legjutányosabb?

H. M.

(11.) A meteorológia iránt, mint dilettáns igen érdeklődöm. Eddig a felhők menetirányának figyelemmel kíséréséből és napilapok meteorológiai közléséből sok szórakozást nyújtó következtetéseket vontam. Óhajtanám tudni, hogy a meteorológiánál alkalmazni szokott műszerekből, mint dilettáns, mely műszereket alkalmazhatnék, hogy meteorológiai elemi ismereteimet a magam kis gazdasági körömben annál sikeresebben érvényesíthessem. Van-e a meteorológiát alaposan és népszerűen, vagy érthetően ismertető magyar munka?

H. M.

(12.) Van-e értelme annak, hogy a fillokszárával meglepett szőlőhegyeken az óvórendszabályok egyike a másvidéki embereknek a szüretelési munkálatok teljesítését megtöltja? Lehetséges-e az, hogy október hónap, tehát késő ősszel, ezen apró szőlőtetvek még a tőkén és harasztján vannak? Én azt hiszem, hogy októberben, mint minden más kitelelő rovar, úgy a fillokszéra is, már elbujik téli álmát aludni, és így a földbe a gyökerekre lehúzódva, a napszámok ruháin szét nem hurcolható.

A gazdaközönység mindenféle csapással van sújtva; ha fentemlített óvintézkedést, mint alaplénkült be lehetne szüntetni, nagy segedelmére volna azon, úgysz szerencsétlenül járt borvidéknek, hol a fillokszéra felépése konstatáltatott, mert a szőlőbirtokos fel lenne oldva attól a sarczólástól, a mit a helybeli lakosok ily esetben elkövetnek, és nem lenne kitéve azon eshetőségnek, hogy még drága pénzen se szűrhetvén be olcsó borát, termése, napszámos hiánya miatt, a tőkén veszzen.

Sz. E.

(13.) Ha egy hordó háromötöd részben borseprűt és két ötöd részben bort tartalmaz; és csapra ütetik, a tapasztalat azt mutatja, hogy előbb a felszínen levő tiszta bor jut ki a csap nyílásán, s csak azután a borseprű. Szeretnék megismerkedni azon okkal, melynél fogva a bor mint könnyebb s nem a csap nyílásánál álló folyadék jut előbb ki a hordóból; továbbá kérdem, vajon ugyanezen törvény áll-e a tiszta, borra is, t. i., hogy előbb a felső réteg jut ki a csaplyukon, vagy pedig a nyílás közvetlen közclében álló alsó réteg?

V.

(14.) Nagyon sok a vesződés a hevítésre való lámpákkal azokban a laboratóriumokban, a melyekben még nincs bevezetve a világító gáz; mert pl. a szelében használt Berzelius-lámpa bélcsvárja gyakran megakad, eltörik, a lámpa kigyulladásánál a forrasztott helyek könnyen szétválanak, a bádigosok pedig mindezen bajok orvoslásához nem igen értenek s a spiritusz is drága (nálunk 1 kg. ára 1 frt. a kereskedő üzletekben). Ismeretes-e a Berzeliusnál czélszerűbb spirituszos lámpa? A heidelbergi C. Desaga czég árjegyzékében ajánlva van egy kettős légjárátú petróleumos lámpa, a melynek öblönyét gyengén s folytonosan hevíteni kell egy kis spirituszos lámpával. Ki van-e ez a lámpa közzé próbálva s ajánlható-e iskolai chemiai laboratóriumoknak?

K. L.

(15.) Nőm az új év első napján a hizott kappanok egyikét vevé bonczkése alá s a belső részek kiszedésénél megütközve vette észre, hogy a zúzáján keresztül egy szeg van átbökődve. Mint rendkívüli dolgot, magam is megbámultam, sőt bővebb meg szemlélés végett érdemesnek találtam be is küldeni. Figyelembe veendő, hogy az állat mint felnevelt csibe került hozzám még auguszt. hóban s azonnal kappanná alakítatván, külön ketreczbe zárattott. Hetek mulva szabadon járt ugyan, de, tekintve a szög minőségét, határozottan állíthatom, hogy a zúzájában levő szeget házam s udvarom környékén nem találhatta; négyheti hizlása alatt sem juthatott az a zúzájába, szemes kukoriczával tömetvén; s ha még ehhez a sebnek már behegedt kerületét tekintem, azt kell állítanom, hogy a szeg 5 hó előtt került a zúzájába.

Ez előttem felfoghatatlan! Miként lehet az, hogy ilyen fontos része a nagy seb mellett oly hosszú időn át sem jött gyuladásba, genyedésbe és nem okozta az állat halálát! Miként lehet az, hogy még csak beteg sem volt, sőt társai között a legderekabbnak mutatkozott s legjobben meghízott. Miként kell ezt megmagyarázni?

A. J.

(16.) Én a gyümölcsfák nyesése alkalmával a sebek bekenésére mindennemű hirdetett tapaszt kipróbáltam, de egyiknek egy, másiknak más a hibája, s a mellett nagyobb használatnál sokba is kerülnek. — Végül pedig magam készítettem egy ily kenőcsöt, mely olcsó előállításán s igen könnyű kezelésén kívül a legjobbnak is bizonyult. Ezen kenőcsöt következőkép készítem: 3 deciliter sűrű tömény spirituszba teszkek annyi fehér szurkot, a mennyit fel bír oldani, s gyenge meleg helyre téve, többször fölrazom; ha felolvadott, jókora dió nagyságú vastag terpentint teszkek hozzá,

s ha ez is felolvadott, kész a kenőcs. Ez, hidegen ecset segélyével kenve be vele az ejtett sebeket, igen rövid időn megszárad, s a sebet mint üvegburok légmentesen elzárja; alatta a seb szépen összeforr, s a fa, bármily nagy legyen is a seb, meg nem fenésedik. E kenőcsöt a fa teljes nedvkeringésében is sikerrel lehet használni, mert az ejtett sebet azonnal elzárja s nedve kifolyását meggátolja, holott más ilyennű kenőcsökön a nedv keresztülhatol és kifolyik vagy oda se ragad a nedves sebre. Azonban egy kis baja az én kenőcsömnek is van; az, hogy átlátszó lévén, a napsugarak keresztül hatolnak rajta s a fát kissé megbarntják. Ennek elhárítására kísérletet tettem, mésszel, krétával és ólomfehér porral fehérre festeni; de ez anyagok poralakban betéve, nem elegendőnek össze vele, hanem megtűrődva, az edény fenékre szállanak.

Vajjon nem lehetne-e valamiféle fehér festék anyagot chemiailag feloldva összekevertetni ezen kenőccsel, hogy az a seben fehér átlátszhatatlan burkot képezzen?

B. A.

(17.) Vajjon Amstettenben, Alsó-Ausztriában, a »Gebrüder Avenarini« készítette

»Carbolineum« megérdemli-e a reáhalmozott dicséreteket, mint az épületfát konzerváló anyag?

B. A.

(18.) Hogyan kell legegyszerűbb módon, de kellő sikerrel egy közönséges körtés vagy pedig szívárványos légsúlymérőt megjavítani? nevezetesen *higanyát megtisztítani, újra megtölteni*, vagy csak a *Toricelii ürébe jutott levegőt eltávolítani*?

K. B.

(19.) Melyek a *vas-* vagy *pléhédények* zománcozásához szükséges *legjobb anyagok*; minő *arányban* kevertetnek s hogyan történik a zománcozás? A találmányok könyvében ezekről nincs elég bőven szó.

K. B.

(20.) Egy társaságban vita tárgyát képezte az állati tápanyagok (húsfélék) tápláló értéke és élettani hatása. A többi közt egy orvos azt állította, hogy a baromfiaknak (nevezetesen csirke, tyúk, kappan) hosszabb, egyoldalú, de nem kizárólagos tápszerekül való használata (pl. ha oly mértékben élvezzük mint a marhahúst), reumás bajoknak lehet forrása. Ha ez állítás nem téves, bátorkodom kérdeni, miben leli az élettani magyarázatát.

O. Á.

FELELETEK.

(6.) Az a kérdés, hogy a kurara hatása kiterjed-e az ideg legvégsőbb ágaira, el nem dönthető.

Az ingerlés hatása egyenlő, akár az idegre, akár közvetlenül az izomra alkalmazzuk az ingert.

Az állandó áram egyenletes tartama alatt is van ingerület az idegekben; bizonyítékul szolgálnak az érző idegek; de ez ingerület kisebb fokú, hogysm az idegekkel összefüggő külső végkészülékekben (pl. izmokban) is működést váltana ki.

A különbség oka az ideg és az izom különböző szerkezetében rejlik.

DR. REGÉCZY.

(7.) A *tulok* — legalább tudtommal — nem jelöli a *Bos taurus*-nak oly határozott tagját, mint pl. a tinó. Minthogy a *Bos taurus*-nak különböző korát, úgy a mint azt a nép elnevezte, a *tulok* szón kívül a *borjú*, *üszöborjú*, *ökörborjú*, *bikaborjú*, *tinó*, *üsző*, *ökör*, *tehén* és *bika* szavakkal elegendőképen tudjuk megnevezni, azt hiszem, génusznév gyanánt legalkalmasabb a *tulok*, ha talán valami hazai fajtát nem jelöl. Ez esetben génusznév gyanánt a *marha* (v. ö. marhahús) s faji névvel mint *szarvasmarha* fogadható el; nem díszes használata daczára is. Megemlítem itt mellékesen, hogy a *tulok* alliteratója a *tülök* (v. ö. árny ernyő, család cseléd, karika kering) több figyelmet érdemelne és mint *tülkösek* (Cavicornia), *tülöknemű tülökalkakú* stb. sokkal czélszerűbben használható mint a *szarűnemű* stb., meg azt is jól tudjuk, hogy a *szarvas*,

szarvasbogár, a *csiga szarvacskája* szerint a szarv (szaru) nyúlványt, nem pedig állományt akar jelenteni, mint a *tülök*.

BORBÁS VINCZE.

(8.) Sajnos, se a *bab*, se a *paszuly* nem eredeti magyar szó, és így nincs mit különösen pártolgatni egyiket sem. Mindamellett én mégis azt hiszem, ha összegeznők a területeket, a hol *bab*-nak, meg a hol *paszuly*-nak mondják a *Phaseolus*, nagyobb lenne a föld, a hol babot ültetnek és bablevest főznek, mint a hol passzulyt; sőt a paszulyleves hírét legalább még én nem halottam. De továbbá a *Vicia Faba*-t L. a magyar hazában kevésbé is természetik, mint a *Phaseolus vulgaris*. Kár tehát a *bab* szót a szláv használat szerint a *Faba vulgaris*-ra Mönch vagyis a *Vicia Faba*-ra erőszakolni, mely nálunk ritka azalék; inkább a disznók elesége (disznóbab, tótab, Saubohne). Hogy a *Faba* = *bab*, ezt különben német után készült latin grammatikáink is plántálgatták, nem törődve a természetrajzi distinkciókkal és kategoriákkal. A *Faba vulgaris*, ha ezt ily módon a *Vicia*-génuszról elszakítjuk, Diószegiék Fűvészkönyve szerint kerti disznóbab; vagy ha a *Vicia*-nál marad, babképű kaszanyűg vagy abrakborsó a neve.

En nem tudom helyeselni, hogy Diószegiéknek *bab*-génuszok egyáltalában nincs, holott ez a szó annyira elterjedt a hazában és származékai is vannak (babszem, babos kendő stb.). Ők a *Phaseolus*-t *paszuly*-nak hívják; ennek nincs szócsaládja. Ellenben a *Vicia*-k génuszát egy toldalékkal felékesítve

babó-nak nevezik. Aligha nem a *borsó* volt merész analógiájok! — A *Vicia*-kat akár *bab*-nak, akár *babó*-nak nevezni helytelenség, mert a vitorlásvirágúaknak ezt a hadát népünk *kassanyüg*-nek, *vad borsó*-nak, *abrák-borsó*-nak, *vad lencse*-nek nevezi, csupán csak a *Vicia Faba* neve néhol *bab* vagy *disznóbab*, a *Vicia* génusz számtalan faja közül tehát csak egyre illik úgy a hogy a *bab* elnevezés. Ezt diószegiék elég dísztelehűi *bab babó*-nak nevezték!

Hogy a *Phaseolus* helyett a *Vicia Fabát* hijjuk *bab*-nak, ennek tehát ellene van 1. az ellenkező s nagyobb használata, 2. a *Vicia Fabá*-nak aránylag sokkal kevesebb művelése a hazában, 3. a konyha, mert a disznó vagy tótbabból nem, vagy ritkán főznek *bablevest*, 4. a babszem nagysága és alakja, mely általában, de a babos karton ruháról is ismeretes. A *Vicia Faba* magja más, hosszúkás; Neilreich (Fl. v. Niederösterr. 960. l.) szerint félhüvelyk, Kittel (Botanisches Taschenbuch 1170. l.) szerint majdnem egy hüvelyk hosszú, mi az ismeretes *babszemünknek* meg nem felel. A *fuszulyka* vagy *fuszujka* a paszuly gyermekies neve. Végre megemlítem, hogy Nógrádmegyében egy nagyszemű fajta babot *kacska* vagy *kacsokbab*-nak neveznek. Ritka magyar szó rövid *o*-végzettel! Ez úgy hiszem a *Phas. multiflorus* (l. Schubert képes növénytanát) magja, mert példányom nincsen belőle, hogy megvizsgálhatnám. A magyarban sok természetrajzi hasznavehető szép szó van, de vidékenként más-más az értelme, a melyek jelentését a tudományos distinkciók és kategóriák szerint kell meghatározniunk és kiegészíteniük. BORBÁS VINCZE.

(9.) A Czuczor- és Fogarasy-szótár adata a tengeri (*Zea Mays*) elnevezéséről nem sok, nem is egészen kielégítő. A *málé* és (oláh) *mamaliga* nevek eredetét idegen nyelvből kell keresni. A *málé* (Nógrádban görhe) sült, meg a *málé-szájú*, (v. ö. *mamlasz*) úgy hiszem, bizonyos hitványságot jelentenek. A *tengeri* mint növénygénusz neve, melléknév létre olyan érdekes analóg eset, mint a latinban a *Persica* vagy *Armeniaca*. A kukoricza-fajták mellékevei közül nevezetes a »száz napos k.«, melyet békésmegyei néptől hallottam. Ez a név rövid ideig tartó növekedés és termésre

vonatkozik. A népdalban nevezetes a »kukoricza, édes málé.« BORBÁS VINCZE.

(10.) A Klinker-Fues-féle hajhigrométer leginkább megfelelne, mely közvetlenül adja a levegő nedvességfokát. Ez ugyan nem éppen nagyon megbízható, de a kívánt czélnak teljesen megfelel. Más — tudományos mérésekhez használt — higrométer vagy pszichrométer költséges és használata több időbe kerül. H. Á.

(11.) Magyar meteorológiai munka kevés van. A következő műveket ismerem:

Berde Áron, Légtünetemeytan. Kolozsvár 1847. 8° i kötet.

Puky Simon, Időjárás jövőndölése. Buda 1846. 8° i kötet.

Soos Mihály, Éghajlatlan. Pest 1870. 8° i kötet.

Sztoczek József, Utasítás meteorológiai észleletekre. Pest 1861. 4° i köt.

Spiesz J. M., Biztos időproféta, ford. Lencsés I. A. Pest 1831. 8° i kötet.

Szabó Ignác, A lég. Népszerű légtünettan. Budapest 1874. 8° i kötet.

Masch, Az időjárastan alapvonalai, gyakorlati mezőgazdák és gazdasági tanintézetek számára, ford. Székely Mihály. Budapest 1877. 8° i kötet. Ez talán legjobban beválik. H. Á.

(12.) A fillokszéra valamely fillokszérés szőlőből szüretelő munkások útján, tehát még késő őszszel is elhurcolható; legalább megvan reá a lehetőség. A fillokszérák ugyanis a szőlőnek nemcsak mélyebben fekvő, hanem felületes gyökereiben is tartózkodnak; ez utóbbiak ott töltik aztán a telet is és nem húzódnak a hideg idő beálltával a mélyebb talajrétegekbe, a mint azt általában, de tévesen, hinni szokták. Könnyen megtörénhetik ennélfogva, hogy szüretkor a szőlőtőkék között járó-kelő munkások a talaj felszínét munkaközben akaratlanul is megbolygatják s a felületes gyökereket felfedik, a melyekről aztán a fillokszérák a nyirkos földdel lábbelijökre és szüretelő eszközeikre tapadhatnak és ekként elhurcoltathatnak. Annak a reáletnek tehát, hogy idegen, de kivált fillokszérés helyekről jövő napszámosoknak alkalmazása a szőlőkben még szüretkor is tilos, igenis megvan a maga helyes oka és értelme. H. G.

Hibaigazítás. »A légáramlatok és csapadék« című, múlt számbeli közleményben néhány sajtóhiba csúszott be:

A 69. lap bal felén, 10. sor alulról: 40—60 helyett 4060 teendő.

A 69. » jobb » 17. » » Renon » Penou »

A 73. » » » 5. » » Foëy » Foëy »

A 74. » bal » 19. » » szél » északi szél támad, s az alsó felhők és czirruszok is stb. teendő.

A 74. lap jobb felén, 13. sor felülről 0 C. a hófoka helyett 25° C. teendő.

Creative Commons License Deed

Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0)

Ez a [Legal Code \(Jogi változat, vagyis a teljes licenc\)](#) szövegének közérthető nyelven megfogalmazott kivonata.

[Figyelmeztetés](#)

A következőket teheted a művel:

szabadon másolhatod, terjesztheted, bemutathatod és előadhatod a művet

származékos műveket (feldolgozásokat) hozhatsz létre

kereskedelmi célra is felhasználhatod a művet

Az alábbi feltételekkel:

Nevezd meg! — A szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetned a műhöz kapcsolódó információkat (pl. a szerző nevét vagy álnévét, a Mű címét).

Így add tovább! — Ha megváltoztatod, átalakítod, feldolgozod ezt a művet, az így létrejött alkotást csak a jelenlegivel megegyező licenc alatt terjesztheted.

Az alábbiak figyelembevételével:

Engedélyezés — A szerzői jogok tulajdonosának engedélyével bármelyik fenti feltételtől [eltérhatsz](#).

Közkinccs — Where the work or any of its elements is in the [public domain](#) under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Más jogok — A következő jogokat a licenc semmiben nem befolyásolja:

- Your fair dealing or [fair use](#) rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- A szerző [személyhez fűződő](#) jogai
- Más személyeknek a művet vagy a mű használatát érintő jogai, mint például a [személyiségi jogok](#) vagy az adatvédelmi jogok.

- **Jelzés** — Bármilyen felhasználás vagy terjesztés esetén egyértelműen jelezned kell mások felé ezen mű licencfeltételeit.